

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1941.

Första kammaren.

Nr 28.

Onsdagen den 7 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Andersson* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 215, angående överlåtelse till Stockholms stad av det s. k. Bellevueområdet i Stockholm m. m.

Företogs val av dels sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, dels ock sex suppleanter för dessa revisorer; och befunnos efter valförrättningens slut följande ledamöter av riksdagens första kammare hava blivit utsedda till

revisorer:

herr <i>Andersson</i> , Per,	med 93 röster,
» <i>Bengtsson</i> , C.,	» 93 » ,
» <i>Eriksson</i> , Carl,	» 93 » ,
» <i>Granath</i> , P.,	» 93 » ,
» <i>Holmström</i> , N.,	» 93 » ,
» <i>Wahlmark</i> , C. P.,	» 93 » ;

suppleant för herr Andersson:

herr *Gustafsson*, Per, med 93 röster,

suppleant för herr Bengtsson:

herr *Johanson*, Karl Emil, » 93 » ,

suppleant för herr Eriksson:

herr *Berling*, E., » 93 » ,

suppleant för herr Granath:

herr *Sandegård*, K. J., » 93 » ,

suppleant för herr Holmström:

herr *Velander*, G., » 93 » ,

suppleant för herr Wahlmark:

herr *Sandén*, J., » 93 » .

Företogs val av tjugufyra valmän för anställande av föreskrivna val av dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till valmän utsedda:

herr <i>Albertsson</i> ,	med 78 röster,
» <i>Bengtsson</i> ,	» 78 » ,
» <i>Bodin</i> , Gunnar,	» 78 » ,
» <i>Branting</i> ,	» 78 » ,

herr Bårg, Johan,	med 78 röster,
» Ekman,	» 78 » ,
» Eriksson, Carl,	» 78 » ,
» Friggeråker,	» 78 » ,
» Granath,	» 78 » ,
» Gustavson, John,	» 78 » ,
» Johansson, Johan Bernhard,	» 78 » ,
friherre Lagerfelt,	» 78 » ,
herr Larsson, Sam,	» 78 » ,
» Lindström,	» 78 » ,
» Löfvander,	» 78 » ,
» Magnusson, Theodor,	» 78 » ,
» Mannerskantz,	» 78 » ,
» Olsson, Oscar,	» 78 » ,
» Sandén,	» 78 » ,
» Sjödahl,	» 78 » ,
» Tamm,	» 78 » ,
» Wahlmark,	» 78 » ,
» Velandér,	» 78 » ,
» Åkerberg,	» 78 » .

Företogs val av tio suppleanter för kammarens valmän för anställande av föreskrivna val av dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till suppleanter för kammarens ifrågasvarande valmän utsedda:

herr Lindblom,	med 63 röster,
» Andersson, Per,	» 63 » ,
» Söderkvist,	» 63 » ,
» Anderson, Gustaf Iwar,	» 63 » ,
» Ericsson, Herman,	» 63 » ,
» von Horn,	» 63 » ,
» Nilsson, Bernhard,	» 63 » ,
» Olsson, Karl Johan,	» 63 » ,
» Wistrand,	» 63 » ,
» Johanson, Karl August,	» 63 » ,

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottnings bestämd.

Herr statsrådet *Möller* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 214, med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor, m. m.; och nr 218, angående anslag å tilläggsstat II till undersökning av de lokala olikheterna i levnadskostnaderna år 1941, m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 213, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 9 och 10 §§ lagen den 22 juni 1939 (nr 310) om sjukhusvård vid krig eller krigsfara.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 216, angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 100, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående ändring i 6 § 1 mom. avlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 278) för personal vid försvarsväsendet under krigstjänstgöring (krigsavlöningsreglementet) ävensom angående anslag till de värnpliktigas avlöning jämte i ämnet väckta motioner;

nr 101, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse av vissa bostadsbyggnader för centrala torpedverkstaden m. m.;

nr 102, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslagsmedel för nytt utsjölodningsfartyg m. m.;

nr 103, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till uppförande av byggnader för tekniskt-vetenskaplig forskning; samt

nr 104, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överskridande av den i kommerskollegii avlöningsstat under anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till grundavlöningar m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 105, i anledning av väckta motioner angående statens bidrag till hemvärnsmännens utrustning.

*Ang. statens
bidrag till
hemvärns-
männens
utrustning.*

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *S. Boman* (nr 38) och den andra inom andra kammaren av herr *C. Lindberg* i Stockholm m. fl. (nr 55), hade hemställts, att riksdagen måtte besluta, att varje hemvärnsman skulle erhålla högst 100 skott halvfri ammunition per år samt att riksdagen skulle ställa härför erforderliga medel till hemvärnsstabens förfogande.

Vidare hade i en inom andra kammaren av herrar *N. A. Larsson* i Östersund och *G. Nilsson* i Kristinehamn väckt motion (nr 18) hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning om huruvida icke kronan i större utsträckning än hittills borde ikläda sig kostnaderna för hemvärnsmännens utrustning.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt,

- a) att motionerna I:38 och II:55 icke måtte av riksdagen bifallas;
- b) att motionen II:18 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Branting: Herr talman, mina herrar! Det finns anledning att vid detta ärende angående hemvärnsmännens utrustning stryka under statsutskottets *positiva* inställning till frågan, särskilt utskottets uttalande, att statens medverkan bör utsträckas till att åtminstone avse samtliga sådana militära persedlar, som uteslutande komma till användning för tjänsten. Jämväl beträffande ammunitionstilldelningen har ju utskottet gjort *positiva* uttalanden.

Jag har begärt ordet här endast för att ytterligare framhålla angelägenheten av att hemväret också tilldelas en fullt tidsenlig beväpning, med tillgödoscende av det moderna krigets erfarenheter. *Med* en sådan utrustning finns det anledning att betrakta hemväret såsom en väsentlig och betydelsefull förstärkning av vår försvarsmakt, men utan den utrustningen fruktar jag, att hemväret kan ställas inför övermäktiga och nästan orimliga uppgifter.

Jag har intet annat yrkande, herr talman, än om bifall till utskottets hemställan.

Häri instämde herr *Boman*.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt.

Ang. lands-
bygdens
elektrifiering.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 106, i anledning av väckta motioner om landsbygdens elektrifiering.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 86, av herr *V. Andersson* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 76, av herr *A. Pettersson* i Dahl m. fl., hade hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag avseende ett effektivare tillgodoseende av landsbygdens och i synnerhet de avlägsnare bygdernas behov av elektriskt ljus och kraft samt enhetligare och lägre taxor, som icke gynnade de stora förbrukarna; ävensom att i samband härmed frågan om förståtligandet av framställandet och tillhandahållandet av elektrisk energi för allmänhetens behov måtte upptagas till förutsättningslös omprövning.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att motionerna I:86 och II:76 ej måtte av riksdagen bifallas.

Herr Andersson, Verner: Herr talman! Statsutskottet har icke ansett sig kunna hemställa om bifall till de föreliggande motionerna. Utskottet har dock ägnat dem åtskillig uppmärksamhet, enligt vad som framgår av det föreliggande utlåtandet. Jag vill därav gärna draga den slutsatsen, att utskottet funnit dessa frågor hava ett stort allmänt intresse, och jag har en stark känsla av att man här står inför problem, som skulle vinna på att få en allmän översyn inom den närmaste tiden.

Den elektriska energiens betydelse i samhället ökas ju i utomordentlig grad för varje år som går; det synes mig knappast finnas några gränser för de möjligheter, den erbjuder, och de tekniska framstegen fortgå oavblåtligt. Den elektriska kraften har ju också i särskild grad sin betydelse för landsbygden och jordbruket. Genom landsbygdens avfolkning och den därav föranledda minskningen i tillgången på arbetskraft har jordbruket blivit hänvisat till kompensation genom maskinella anordningar, så långt detta låter sig göra. Utskottet säger visserligen, att jordbruket och landsbygden i vårt land redan äro i betydande grad elektrifierade; man nämner därvid att 75 procent av landsbygdens befolkning skulle vara tillgodosedda i detta avseende. Detta är naturligtvis riktigt, om man med elektrifiering menar anläggningar för belysning, för landsbygdens del inskränker det sig nämligen ofta till belysningsanläggningar. Man har från början gått in för ledningsnät för detta ändamål och kanske inte alltid beaktat de utvecklingsmöjligheter, som skulle kunna erbjuda sig, om man från början inställt sig på ledningsnät för kraft och andra ändamål. Jag vill påpeka, att här hade från det allmännas sida funnits uppgifter att söka ernå en planmässigare utbyggnad av ledningsnätet med sikte på de utvecklingsmöjligheter, som förr eller senare bli aktuella.

Då utskottet framhåller, att de elektriska taxorna i denna dyrtid kunnat hållas nere och icke rönt inverkan av prisstegringen, ber jag att få invända, att i varje fall i södra Sverige har man åtskillig kännning av högre priser härvidlag, nämligen i form av bränsletillägg. Det är de ökade kolprisen som här ge sig tillkänna, och detta kommer naturligtvis att ytterligare accentueras, om avspärrningen kommer att kvarstå någon längre tid. Detta vittnar ju också om att här produceras elektrisk energi i icke ringa omfattning med tillhjälp av ångkraft. Jag tycker detta är ett underligt förhållande, när man samtidigt av statistiken finner, att vi ha betydande vattenkrafttillgångar, som äro outnyttjade. Här borde också vara ett område, som ur nationalekonomisk synpunkt skulle vinna på att bli beaktat vid en utredning.

De elektriska taxorna växla ju oerhört, och kommerskollegium har också i sitt till utskottet avgivna yttrande framhållit önskvärdheten av större enhet-

Ang. landsbygdens elektrifiering. (Forts.)

lighet. I regel äro priserna högre på de orter, som enligt dyrortsgrupperingen räknas till de billigare. Detta är ju en underlighet, och den är kanske inte den enda i samband med dyrortsgrupperingen. Denna visar ju åtskilliga andra märkvärdigheter, som stå vid sidan om det praktiska livets erfarenheter och realiteter.

Då vi motionärer göra en anfydan om ett förstatligande av energiproduktionen, göra vi det i den förvisningen, att det här gäller nationalekonomiska intressen av mycket stor betydelse, som skulle vinna på att staten toge hand om saken. Vi tro att dessa uppgifter äro minst lika angelägna och minst lika lämpliga för statens handhavande som många andra av de uppgifter som staten har i sin hand. Jag måste i detta sammanhang säga, att jag anser det förvånande, att man från den åskådningsriktning, som tidigare ofta framhållit förstatligandet av naturtillgångarna som betydelsefullt, icke kunnat påräkna någon mera positiv inställning på denna punkt.

Som saken ligger till lär ju ett yrkande om bifall till motionen knappast kunna leda till något resultat. Jag skall därför endast be att få uttrycka min förhoppning, att denna fråga måtte ånyo komma upp inom en icke alltför avlägsen framtid och då vinna bättre beaktande än nu varit fallet.

Jag har, herr talman, inget yrkande.

Herr Johansson, Johan Bernhard: Herr talman! Då den ärade motionären i sitt anförande ju närmast lämnade en kommentar till motionen och denna är utförligt besvarad i utskottets utlåtande, finns det inte mycket att tillägga utöver vad utskottet har sagt.

Med anledning av motionärens yttrande har jag dock velat fästa uppmärksamheten på att denna motion berör mycket viktiga spörsmål på det här ifrågavarande området. Den avser såväl frågan om elektrifieringens utvidgande på landsbygden som också taxorna, och slutligen innehåller den, inte som den ärade motionären sade en »antydning» om förstatligande, utan ett yrkande att frågan om ett förstatligande måtte upptagas till omprövning.

Som framgår av utlåtandet har statsutskottet med anledning av dessa mycket långt gående yrkanden gjort en ganska grundlig utredning i ärendet. Vi ha remitterat motionen till kommerskollegium, svenska vattenkraftföreningen och vattenfallsstyrelsen. Samtliga de hörda myndigheterna ha lämnat ingående svar på de spörsmål, som i motionen framställas, och samtliga de hörda ha avstyrkt till och med utredning om de av motionärerna framställda spörsmålen. Sedermera har statsutskottet, som synes på sidorna 5, 6, 7 och 8, i en utförlig motivering framfört sin ståndpunkt. Jag tror, att motionärerna få vara tillfreds med denna omfattande och noggranna behandling. Det är inte möjligt att komma längre på den väg motionärerna ha anvisat.

Elektrifieringsspörsmålet utvecklas, såsom också framgår av utlåtandet, i mycket rask takt, men det finns några faktorer, som man måste ta med i beräkningen i alldeles särskild grad under nu rådande förhållanden, nämligen bristen på koppar och annan materiel liksom också bristen på arbetskraft. Planer finnas emellertid uppgjorda för den fortsatta utvecklingen, och såväl urtima riksdagen i höstas som innevarande års riksdag ha anvisat betydande belopp för den fortsatta elektrifieringen.

Jag vill bara med denna lilla kommentar, herr talman, yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, bifölls vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt.

Vid förnyad föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i 6 § 1 mom. avlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 278) för personal vid försvarsväsendet under krigstjänstgöring (krigsavlöningsreglementet) m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. en statsunderstödd samhällstjänst för kvinnlig ungdom.

Föredrogs ånyo första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om utredning och förslag rörande en statsunderstödd samhällstjänst för kvinnlig ungdom.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 66, av herr *Tamm* m. fl., hade hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag om den lämpligaste formen för en statsunderstödd samhällstjänst för kvinnlig ungdom.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Herr **Tamm**: Herr talman! Att förslaget om en utredning av en kvinnlig samhällstjänst vid denna riksdag åter framförts av ett stort antal motionärer, sedan ett dylikt förslag blivit avvisat av 1939 års riksdag, beror helt enkelt därpå att de två senaste årens händelser och deras återverkan på vårt folk i högsta grad givit stöd åt tanken på en dylik organiserad samhällstjänst.

Detta påstående torde icke med sakliga motiv kunna bestridas.

Vad vill man då med den kvinnliga samhällstjänsten nå och uträtta? Jag skall låta dess nuvarande, på privat initiativ tillkomna riksförbund självt avgiva svaret: Man vill på opolitisk grund verka för en socialt inriktad, frivillig samhällstjänst, som syftar dels till en social fostran av vårt lands kvinnliga ungdom och ett utjämmande av motsättningarna mellan olika befolkningsgrupper, dels till fyllandet av vissa sociala arbetsuppgifter, främst stöd åt arbetstygda mindre bemedlade husmödrar. Dessutom syftar samhällstjänsten till att genom praktisk träning göra de unga kvinnorna bättre skickade att fylla sina uppgifter inom folkhushållning och samhälle.

Det är således inte alls enbart eller ens huvudsakligen fråga om vad man på vissa håll och delvis säkerligen på grund av rent missförstånd tycks tro och även velat göra gällande, ett enkelt arbetsmarknadsproblem, som man i övrigt med en ganska grund och missvisande motivering och delvis med en axelryckning söker avspisa. Jag kan härvid hänvisa till vissa uttalanden i det yttrande arbetsmarknadskommissionen avgivit. Nej, frågan har betydligt större räckvidd.

För mig personligen står i förgrunden strävan att befordra den så oerhört betydelsefulla folkgemenskapstanken. Med glädje kunna vi konstatera, huru på olika områden inom vårt samhälle denna folkgemenskapstanke under de senaste åren — främst inför trycket utifrån — avsett synbara och påtagliga resultat både i vilja och handling. Klassmotsättningarna hålla på att försvinna, förståelsen för medmänniskors svårigheter och bekymmer är i stadig tillväxt, och viljan att räcka varandra en hjälpande hand har blivit alltmera framträdande. Ett verksamt medel att befordra denna samhörighetskänsla och samtidigt bereda ungdomen en bättre social fostran samt väcka dess ansvarskänsla inför samhällsproblemen ligger onekligen i bemödandet att skapa en levande kontakt med dessa problem i form av gemensamt praktiskt arbete, varmed gi-

Ang. en statsunderstödd samhällstjänst för kvinnlig ungdom. (Forts.)
vetvis också följer en vidgad kännedom om olika folkgruppers levnadsförhållanden.

Beträffande den rent praktiska utformningen har man i det föreliggande förslaget tänkt sig olika arbetsområden, där de unga kvinnorna skola kunna sätta in sin arbetskraft.

Först och främst gäller det försvaret, och vi veta ju, huru redan kvinnlig ungdom i betydande utsträckning frivilligt givit sin medverkan där, t. ex. i luftskyddstjänst.

Ett annat område är tjänstgöring i enskilda hem, exempelvis under hustruns sjukdom eller hos fattiga, barnrika familjer, för vilka det eljest inte vore möjligt att erhålla en behövlig och önskvärd hjälp. — Ett tredje verksamhetsfält är den sociala hjälp- och skyddsverksamheten.

Till sist kommer så det kanske mest omfattande och i längden betydelsefullaste arbetsområdet: jordbruket. I detta fall skulle det väl främst bli fråga om feriearbete under sommaren för ungdomen, vilket passar utmärkt, då ju behovet av arbetskraft i det yrket obetingat är störst under den tiden.

Den frivilliga verksamheten inom jordbruket, som hittills bedrivits bland annat just av Riksförbundet kvinnlig samhällstjänst, vilket jag nyss omnämnde, har av naturliga skäl ännu inte kunnat avsätta några större resultat. Tiden har varit för kort, medel och möjligheter alltför begränsade. En viss erfarenhet har man dock givetvis härunder kunnat vinna, och uttalandena på grund härav från olika håll peka onekligen hän emot allmän tillfredsställelse över resultaten.

Tiden har således förefallit mig mogen för att nu gå ett steg vidare och åtminstone försöka få till stånd en utredning om en kvinnlig samhällstjänst i långt större utsträckning, stödd av staten och det allmänna. Jag måste därför livligt beklaga, att icke heller i år denna uppfattning kunnat delas av det tillfälliga utskott, som haft frågan under behandling. Någon reservation har heller inte avgivits mot utskottets beslut, trots den säkerligen goda förståelse för saken, som torde finnas hos åtminstone vissa utskottsledamöter. Men orsaken härtill kanske får sökas däri, att den allmänna inställning till frågan, som utskottet genom sin motivering i år intagit, dock är betydligt välvilligare och det hela upplagt på ett helt annat plan än vad förhållandet var för två år sedan.

Man har ju också bland annat hänvisat till hushållningssällskapens insatser på området, och det kan ju vara förstäeligt om man vill avvakta resultatet av denna verksamhet, som dock endast berör själva arbetsproblemet.

Men jag har, som jag nyss nämnde, på grund av utvecklingens gång en viss anledning antaga, att flertalet av denna kammares ärade ledamöter, som haft tillfälle att något sätta sig in i spörsmålet, i dag skola se på denna riksangelägenhet, som jag måste beteckna som en av landets betydelsefullare, mera fördomsfritt och förstående än då frågan sista gången fördes fram. Och jag är djärv nog att uttala en förvisning om att den dag icke skall vara alltför avlägsen, då majoriteten av den svenska riksdagens ledamöter helt och fullt skall acceptera och godtaga de synpunkter, som i den föreliggande frågan framförts, och bringa dem i en eller annan form i verkställighet.

Tanken på att även den kvinnliga ungdomen, likaväl som den manliga, skall anses skyldig att utföra en tids organiserad, nyttig samhällstjänst är ju så verklighetsbetonad, att den helt enkelt icke går att i längden tillbakavisa. Tills vidare får man väl söka sig fram på de vägar, som stå öppna, och icke förtröttnas, medan man väntar på att förståelsen skall hinna bryta igenom och mogna hos statsmakterna och för övrigt hos hela svenska folket, enkannerligen

Ang. en statsunderstödd samhällstjänst för kvinnlig ungdom. (Forts.)
hos kvinnorna. Jag slutar med att uttala en förhoppning att det icke skall dröja alltför länge.

Jag har, herr talman, intet yrkande att framställa.

I herr Tamms yttrande instämde herrar *von Heland, Ekströmer* och *Sundberg*, friherre *Beck-Friis* samt herrar *Björkman, Holmström, Nisser, Ohlin, Herlitz* och *Carlström*.

Herr **Johanson, Karl August**: Herr talman! Den ärade motionären började sitt anförande med att tala om vad Riksförbundet Kvinnlig Samhällstjänst vill. Dess program återfinnes i ett litet häfte, som vi fått, och jag skall följa herr Tamms exempel och börja med att läsa upp vad förbundet säger i slutet av broschyren under rubriken »Det ideella kravet». Där står: »Bakom alla de olika motiv, som kunna medverka vid anmälan till samhällstjänsten, måste emellertid ligga en ärlig vilja att göra nytta. *Samhällstjänsten måste bäras upp av viljan till personlig insats och viljan till tjänst.* Annars blir den ej vad den kan och bör bli, varken för husmödrarna eller för flickorna. Därför kan den aldrig nöja sig med att vädja till de ungas egennyttan. Den måste framför allt bygga på ungdomens *idealitet*. Mer än någonsin behöves i vår tid *ungdom med vilja och ideell inriktning*. Man ser också, hur på olika områden ungdomen själv reser de ideella kraven. — *Samhällstjänsten måste bäras upp och föras fram av ungdomen*, den måste bli en rörelse, och när Riksförbundet Kvinnlig Samhällstjänst sänder ut sin paroll *Kom med i den kvinnliga samhällstjänsten*, sker det i den fasta förvisningen, att samhällstjänsten skall samla växande skaror till en praktisk arbetsinsats, till gagn för arbetstyngda mödrar och till fostran av vårt lands unga kvinnor till ansvar inför folk och samhälle.»

Så säger Riksförbundet Kvinnlig Samhällstjänst i sin broschyr, och för egen del kan jag helt och hållet instämma i yttrandet, att samhällstjänsten bör uppbyggas på ideell och frivillig grund.

Utskottet har i år liksom för två år sedan avstyrkt motionen, men jag vill erinra om att åtskilligt har inträffat, sedan denna motion för första gången väcktes och intill nuvarande tid. Utskottet har också i sitt yttrande pekat på ett par förhållanden, som inträffat, och jag skall be att få läsa upp vad utskottet säger därom: »Vad speciellt gäller kvinnornas samhällstjänst har bl. a. Kvinnoföreningarnas Beredskapskommitté, med förgreningar i alla delar av landet, varit mycket verksam. Den frivilliga samhällstjänsten — icke minst från den kvinnliga ungdomens sida — har redan utvecklat och vunnit god omfattning. Som framgår av arbetsmarknadskommissionens yttrande föreligger också möjligheter att genom samhälleliga organ stödja denna verksamhet, och enligt av utskottet inhämtade upplysningar torde hädanefter regelmässiga bidrag till samhällstjänstverksamhet, anordnad jämväl av olika frivilliga organisationer, under hushållningssällskapens överinseende, komma att utanordnas av arbetsmarknadskommissionen. Den framgångsrikt igångsatta försöksverksamheten kan, under medverkan av offentliga organ och frivilliga organisationer, alltså ytterligare utvecklas» etc.

Dessa förhållanden ha vi tagit hänsyn till och bland andra yttranden också infordrat ett från arbetsmarknadskommissionen. I detta hänvisar kommissionen till vad som utförts på olika områden under de senast gångna åren, och framhåller i slutet av sitt yttrande: »Sammanfattningsvis framhåller arbetsmarknadskommissionen att de i motionen framförda önskemålen, i den mån de anses böra påkalla omedelbara åtgärder från samhällets sida, redan vunnit beaktande, varför kommissionen icke anser sig kunna tillstyrka motionen.»

Det är dessa synpunkter, herr talman, som främst ha legat till grund för utskottets ställningstagande i år.

Ang. en statsunderstödd samhällstjänst för kvinnlig ungdom. (Forts.)

Jag skall i övrigt beröra utskottets yttrande endast i vad det avser hushållningssällskapen. Om jag inte är fel underrättad, har hushållningssällskapet i Stockholms län tagit upp frågan om samhällstjänsten och på ett mycket framgångsrikt sätt lotsat den i land. Om frågan i andra län tages upp i hushållningssällskapens regi, är jag övertygad om att det kommer att leda till det bästa resultatet.

Då herr Tamm inte ställde något yrkande, har jag ingen anledning att utveckla, hur utskottet har sett på problemet, utan jag nöjer mig med det nu sagda.

Jag skall begagna tillfället — fastän det inte direkt rör det nu föreliggande ärendet — att säga ett par ord om en annan motion. För fjorton dagar sedan riktades mot utskottet den anmärkningen, att det icke stått i kommunikation med andra kammarens tredje tillfälliga utskott. Jag ber därför herrarna vara vänliga att läsa andra kammarens första tillfälliga utskotts betänkande över den nu förevarande motionen och jämföra det med det nu behandlade utlåtandet. Jag tror, att herrarna då skola komma till en annan uppfattning om samarbetet mellan de tillfälliga utskotten i riksdagen. Jag säger detta en passant, därför att jag funnit tillfället lämpligt.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner hänvisades dessa, nr 214, såvitt angick anslag till Bidrag till erkända arbetslöshetskassor, till statsutskottet och i övrigt till behandling av lagutskott samt propositionerna nr 215 och 218 till statsutskottet.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 205, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån för tillverkning av röntgenfilm m. m.; och

nr 207, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 till lån för stödjande av bostadsproduktionen i vissa orter.

Herr *Sandström* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 223, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad ordning för tillsättning av pastor primarius i Stockholm m. m.

Motionen hänvisades till behandling av lagutskott.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.12 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.